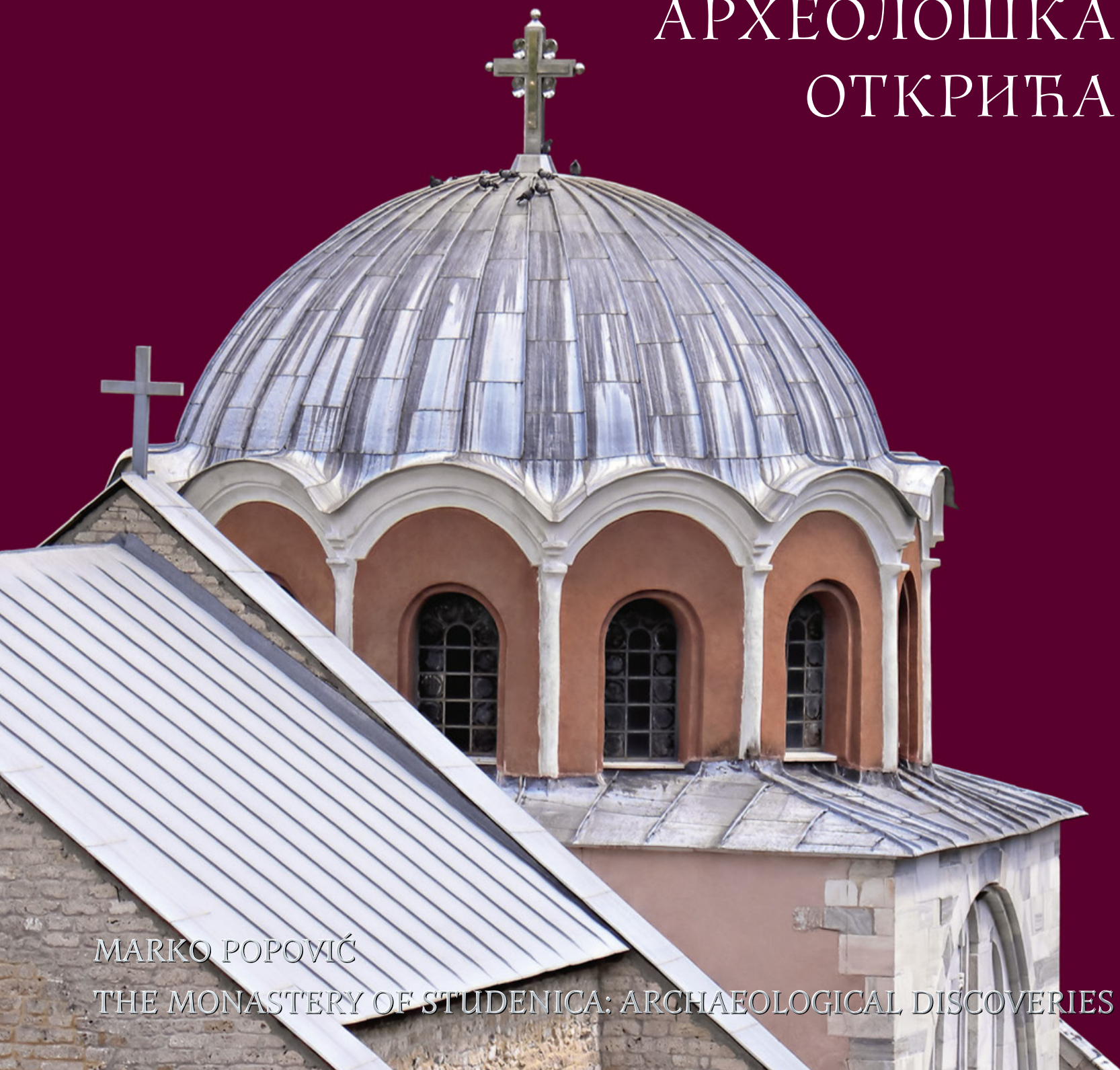

МАРКО ПОПОВИЋ

МАНАСТИР СТУДЕНИЦА

АРХЕОЛОШКА
ОТКРИЋА

MARKO POPOVIĆ

THE MONASTERY OF STUDENICA: ARCHAEOLOGICAL DISCOVERIES

Вујадин ИВАНИШЕВИЋ

Налази новца у манастиру Студеница

ТОКОМ ВИШЕГОДИШЊИХ археолошких ископавања манастира Студенице нађено је 95 примерака новца који се могу датовати у два одвојена раздобља: у прву половину 4. века и у раздобље од 12. до средине 19. столећа.

Најраније примерке представљају два бронзана фолиса Константина II и Констанса. Реч је о уобичајеним емисијама типа *Gloria Exercitus*, из 330–333. и *Fel Temp Reparatio*, из 348–350. године, кованим у солунској ковници. Оба фолиса припадају редовним емисијама новца из прве половине 4. века кованог у великим серијама. Присуство емисија из Солуна је било уобичајено, будући да је та ковница представљала једну од најважнијих на простору централнобалканских провинција Римског царства.¹

Права циркулација новца започиње са ковањима византијског новца, који се датује у раздобље од друге половине 12. до првих деценија 13. века. Најстарије налазе представљају примерци новца који су били похрањени у једној мањој остави нађеној у спољној припрати Богородичине цркве 1985. године.² У питању су 8 трахеја цара Манојла I Комнина (1143–1180) и један трахеј Андроника I Комнина (1183–1185), који су ковани у Константинопољу. Главну масу оставе – 7 примерака (77,77%) – чине трахеји емисије 4. ковања Манојла I, датовани оквирно од 1167. до 1183. године, а по један примерак припада 3. емисији Манојла I, опредељеној у период од 1164. до 1167 (11,11%) и најмлађем ковању у налазу – трахеју цара Андроника I, датованом између 1183. и 1185. године (11,11%). Остатак се може датовати у осамдесете године 12. века. Сличан терминус имају оставе новца из тврђаве Рас,³ из

Дреновца,⁴ Рудина,⁵ Србова⁶ и Смиловца,⁷ које се завршавају, потребно је прецизирати, са 4. ковањем цара Манојла I. Ради се о оставама новца са малим бројем примерака, као што је случај и са налазом из Студенице.

Оптицај византијског новца завршава се с трахејом цара Алексија III Анђела (1195–1203) и примерком „латинске имитације“ (1204–?). Свакако да најзанимљивији примерак представља трахеј без отиска представе на аверсу и реверсу (кат. бр. 410). Могуће је да се ради о недовршеној имитацији, на шта нас упућује изглед плочице и ужег средишњег удубљења, које је другачије од редовних емисија. Имитацију трахеја из 12. века бележимо у Браничеву,⁸ на

1 B.: V. Ivanišević, *Nalazi novca u tvrđavi Ras*, u: M. Popović, *Tvrđava Ras*, Beograd 1999, 418–419.

2 G. Pejović, *Katalog arheoloških nalaza*, u: *Blago manastira Studenice*, ur. V. Đurić, Beograd 1988, 95, br. 385.

3 V. Ivanišević, *navedeno delo*, 435–436, br. 773–784.

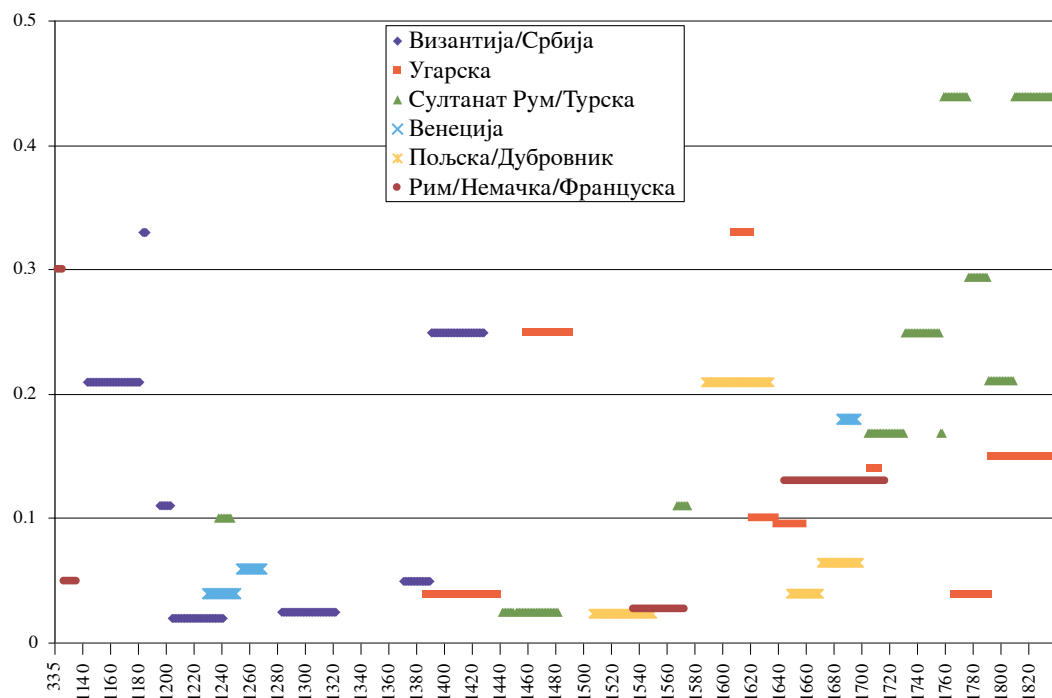
4 A. Crnobrnja, *Nalaz vizantijskog novca iz Drenovca*, *Zbornik Narodnog muzeja 17-1*, Beograd 2001, 281–284.

5 M. Popović, V. Ivanišević, *Grad Braničevo u srednjem veku*, *Starinar* 39, 1989, 170–179, br. 116–121; V. Ivanišević, *Vizantijski novac (1092–1261) iz zbirke Narodnog muzeja u Požarevcu*, *Numizmatičar* 14, 1991, 69–70, ostava A.

6 I. Mirnik, *Coin Hoards in Yugoslavia*, Oxford 1981, 95, br. 385.

7 D. Rašković, *Nalazi rimskog i vizantijskog novca Narodnog muzeja u Kruševcu*, u području rimskog drumca *Via Publica*, *Numizmatičar* 20, 1997, 112 i 129.

8 V. Ivanišević, *Un trachy faux trouvé à Brundusium*, *Bulletin de la Société française de Numismatique*, 44 année, n° 5, 1989, 583–585.

Графикон 1. Студеница – годишњи коефицијент емисија новца

којој су представе угравиране. С друге стране, не треба искључити ни могућност да се ради о плочици за ковање новца. Вреди подсетити да су у тврђави Рас откривени остаци ковнице краља Стефана Радослава, са више неоткованих примерака.⁹

Циркулација новца добија током 13. века нови ток са појавом сребрног новца – венецијанског гроса, који је заменио византијски новац на простору централног Балкана. Нађени су гроси Јакопа Тијеполу (1229–1249) и Ранијера Зена (1253–1268). Изненађење представља појава дирхема Гијата ал-дин Кај Кусрава II (1237–1246), владара Румског селџучког султаната. Новац је нађен током ископавања у гробу 10, у западном травеју Богородичине цркве. Ради се о изузетном налазу, досад незабележеном на нашем простору. Циркулација исламског новца је евидентирана у Дубровнику, где су откривене углавном бакарне номинале. Ради се о ковањима с подручја Румског султаната, Персије и Египта, која су датована у раздобље од последњих деценија 13. до почетка 14. века.¹⁰ За нас је свакако најзанимљивије ковање румског султана Масуда II (1284–1308), које потиче са истог простора као и наш примерак. О циркулацији новца из Анадолије сведочи једна наредба из Дубровника, из 1294. године, према којој се, због велике количине кривих монета, забрањује коришће-

ње стамена *de Dyrachio et Romania*, фолара *de Armenia et Turchia, novos et veteres*, затим бакарних новаца без натписа и слике, пробушених, званих *carpicie* и нових фолара учињених на стари облик.¹¹

Крајем 13. века се појављују српски динари, који циркулишу на простору целе земље али и ван њених граница, свакако због квалитета сребра и устаљене тежине. У манастиру Студеници је забележен налаз динара са заставом краља Милутина (1282–1321), који представља једну од најважнијих емисија српског средњовековног новца.¹² Оптицај новца се наставља са динаром кнеза Лазара (1370–1389) и једним примерком Стефана Лазаревића (1389–1427). Динар кнеза Лазара припада врсти са шематизованим представама која се може везати за ковања у централним областима и, вероватно, за ковницу Плана у Копаоничкој области.¹³ Посебно је важан налаз динара деспота Стефана Лазаревића, будући да се ради о ретком ковању.¹⁴ Оба ковања сведоче о даљем развоју новчане производње након њеног успоравања у другој половини 14. века. Осим српског, појављује се и угарски новац у емисијама краља Сигисмунда (1387–1437) са два денара, од којих је један кован у удаљеној ковници у Смолнику. Из нешто каснијег периода је турски новац Мехмеда II (1441–1448; 1451–1481), кован у Једрену.

У манастиру Студеници преовлађује угарски новац у односу на рана турска ковања, што у великој мери одудара од оптицаја новца у Новом Брду, где турске акче представљају главне номинале у циркулацији.¹⁵

Крајем 15. и током 16. века, новчано тржиште је знатно интернационализовано појавом новца са разних простора. Тако у манастиру Студеници налазимо ковања Угарске, са денаром Матије Корвина (1458–1490), Пољске, са полугрошом Сигисмунда I (1506–1548), Бранденбурга, са грошом Јохана фон Кустрина (1535–1571) и ковања са акчом Селима II (1566–1574) из ковнице Сидеркаписи.

Нешто измењену слику, услед појаве бројних имитација, пружају налази новца из 17. века. То се пре свега односи на угарске денаре којима је било преплављено новчано тржиште Турске. У питању су бакарна ковања превучена танким слојем сребра. Осим угарских ковања Матије II (1608–1619), Фердинанда II (1619–1637) и Фердинанда III (1637–1657), срећемо и пољски новац Сигисмунда III (1587–1632) и Јована II Казимира (1648–1668), као и француска ковања Луја XIV (1643–1715). Важну улогу и даље играју ковања како Венеције, тако и Дубровника.

Највећи скок емисија новца бележимо са онима у току 18. и прве половине 19. века. Ради се о инфлаторним емисијама – обезвређеним акчама и парама, кованим у раздобљу од султанâ Ахмеда III (1703–1730) до Махмуда II (1808–1839) (Графикон 1). Поред турског новца, срећемо

и бакарне крајцере Јосифа I (1705–1711), Јосифа II (1765–1790) и цара Франца (1792–1835).

Сасвим другу слику пружа нам велика остава златног новца која је откривена приликом конзерваторских радова 1955. године. Према првом попису Р. Марића, у остави је било похрањено 986 златника,¹⁶ да би приликом њеног сумарног објављивања био наведен број од 967 златника и једног позлаћеног новчића.¹⁷ Остава је склоњена осамдесетих година 18. века према најмлађим емисијама у налазу, које припадају дужду Паолу Ранијерију (1779–1789) – 298 златника. Највећи број примерака припада ковањима Венеције – 708 примерака (73,21%), кованих у периоду од 1665. до 1789. године. Другу највећу групу чине емисије Холандских провинција – са 76 златника емитованих од 1597. до 1772. године. Остала ковања чине емисије Угарске, Немачког царства, независних држава, градова, епископија, Италије и Папске државе. Са по једним примерком су представљена ковања Пољске и Русије. У остави бележимо једну руску споменицу. Новац Турске је у остави представљен са свега 32 златника (3,3%), кована од 1703. до 1773. године. Остава златног новца из Студенице, као и појединачни налази новца јасно указују на монетарне токове у Османском царству и обезвређивање турског новчаног система.¹⁸ У њему доминира страни златан и сребрни новац, који представља основу плаћања и чувања вредности.

9 V. Ivanišević, *Nalazi novca u tvrđavi Ras*, 422, 432–433, br. 736–765 i 436, br. 785–801, са наведеном литературом.

10 M. Ilkić i N. Topić, *Dubrovački nalazi seldžučkog, ilkhanidskog i mamelučkog novca*, *Analni Dubrovnik* 51/1, 2013, 1–16.

11 M. Rešetar, *Dubrovačka numizmatika I*, Sremski Karlovci 1924, 123, 481–483.

12 V. Ivanišević, *Novčarstvo srednjovekovne Srbije*, Beograd 2001, 73–77.

13 V. Ivanišević, *navedeno delo*, 163.

14 V. Ivanišević, *navedeno delo*, 186.

15 V. Ivanišević, V. Radić, *Kovnica srpskog srednjovekovnog novca u Novom Brdu*, u: V. Jovanović, S. Ćirković, E. Zečević, V. Ivanišević, V. Radić, *Novo Brdo*, Beograd 2004, 222–247.

16 R. Marić, *Ostave starog novca u numizmatičkoj zbirci Narodnog muzeja u Beogradu*, *Saopštenja I*, 1956, 181, br. 40.

17 R. Marić, *Iz numizmatičke zbirke Narodnog muzeja*, *Zbornik Narodnog muzeja* 2, Beograd 1959, 206–213.

18 Ş. Pamuk, *A Monetary History of the Ottoman Empire*, Cambridge 2000, 172–204.

трагове ударања и метални шиљак. Коришћена је као брус за оштрење металног алата.

Камен – речни облутак, ситнозрни кварцни пешчар, димензије: 150 мм x 70 мм x 39 мм.

Богородичина црква, унутрашња припрата, сонда 2/81. инв. бр. 13. Датовање: крај 12. века.

Објављено: Пејовић 1988, кат. бр. 7, сл. 41; Јанковић 1986б, 111.

388. Алатка од облутка са једном равном страном, која је обликована током употребе. Остале стране нису обрађене. Оба теме на су оштећена током употребе. Коришћена је као глачалица за брушење мермера и као чекић.

Камен – речни облутак, ситнозрни кварцни пешчар, димензије: 119 мм x 72 мм x 60 мм.

Богородичина црква, ископавања 1985, инв. бр. 518.

Датовање: крај 12. века.

389. Фрагментована алатка са две равне стране од којих је само једна била радна површина. Добро је углачана, на средини има оштећење. По површини постоје трагови малтера. Примарно је коришћена као глачалица за брушење камена.

Камен – речни облутак, ситнозрни кварцни пешчар, димензије: 88 мм x 74 мм x 34 мм.

Богородичина црква, ископавања 1981, инв. бр. 27.

Датовање: крај 12. века.

390. Фрагментована алатка од облутка са једном равном страном која је добро углачана од употребе. На целој алатки су видљиви трагови малтера. Коришћена је као глачалица за камен – мермер.

Камен – речни облутак, ситнозрни кварцни пешчар, димензије: 112 мм x 118 мм x 55 мм.

Богородичина црква, студијска збирка 1985.

Датовање: крај 12. века.

391. Фрагмент дискоидне алатке са једном равном и добро углачаном површином. По површини постоје трагови малтера. Коришћена је као глачалица за камен.

Камен – речни облутак, кварцлатит (?), димензије очуваног дела (око 1/4 првобитне величине): 83 мм x 71 мм x 26 мм.

Богородичина црква, ископавања 1985, инв. бр. 23.

Датовање: крај 12. века.

392. Фрагментована дискоидна алатка са једном равном и исполираном страном од употребе. Ивице радне површине су заглачане и заобљене. Коришћена је као глачалица за камен.

Камен – студенички мермер, димензије: 72 мм x 85 мм x 28 мм.

Богородичина црква, ископавања 1985, инв. бр. 24.

Датовање: крај 12. века.

393. Алатка са троугаоном радном површином, која је равна и добро углачана. Коришћена је као глачалица за камен.

Камен – студенички мермер, димензије: 144 мм x 120 мм x 60 мм.

Богородичина црква, западни травеј, сонда 4/81, инв. бр. 26.

Датовање: крај 12. века.

Објављено: Пејовић 1988, кат. бр. 11.

394. Алатка од облутка са три равне, грубо углачане стране. Горња и доња страна немају јасно видљиве трагове употребе осим слабе политуре. На бочној равnoj страни уочавају се fine бразде које се пружају у свим правцима. На деловима алатке има трагова малтера. Коришћена је као брус за оштрење металних сечива.

Камен – речни облутак, амфиболит, димензије: 136 x 81 x 41 мм.

Богородичина црква, западни травеј, сонда 4а/85, инв. бр. 733. Датовање: крај 12. века.

Објављено: Пејовић 1988, кат. бр. 13.

395. Алатка од већег речног облутка, са две равне стране. Једна је углачана, али без трагова коришћења, док је друга у средини исполирана од употребе. Бочне стране имају трагове јачег ударања. Коришћена је као брус и као чекић.

Камен – речни облутак, гранит, димензије: 180 x 118 x 79 мм.

Богородичина црква, западни травеј, сонда 4/81, инв. бр. 28.

Датовање: крај 12. века.

Објављено: Пејовић 1988, кат. бр. 12.

Мермерна светиљка

396. Светиљка клесана у виду квадера са издубљеним кружним, косо усеченим реципијентом, чији је руб повишен. На два супротна угла налазе се пробијене уске округле перфорације за провлачење ужади на којима је висила. Доњи део квадера је оштећен.

Бели мермер, клесање, бушење сврдлом, димензије у основи: 19 x 18 cm, пречник отвора реципијента: 12 cm, очувана висина: 13,5 cm. Грађевина VII, просторија II, слој деструкције, инв. бр. п 44.

Датовање: 14. век.

сл. 90

НАЛАЗИ НОВЦА⁵⁸³

Референце:

DOC – M. F. Hendy, *Catalogue of the Byzantine Coins in the Dumbarton Oaks Collection and in the Whittemore Collection, Vol. 4, Alexius I to Michael VIII (1081–1261)*. Washington D. C. 1999.

Hendy – M. F. Hendy, *Coinage and money in the Byzantine Empire, 1081–1261*. Washington D. C. 1969.

Huszár – L. Huszár, *Münzkatalog Ungarn von 1000 bis Heute*. München 1979.

Иванишевић – В. Иванишевић, *Новчарство средњовековне Србије*. Београд 2001.

Mitchiner – M. Mitchiner, *Oriental Coins and Their Values: The World of Islam*. Hawkins Publications, 1977.

Paolucci – *Le monete dei Dogi di Venezia. Le oselle di Venezia, le oselle di Murano, la monetazione anonima, la monetazione dal 1797 al 1866*. ed. R. Paolucci. Padova 1991.

Papadopoli – N. Papadopoli Aldobrandini, *Le Monete di Venezia*. Venezia 1893–1919.

Pere – N. Pere, *Osmanlilarda madeni paralar*. Istanbul 1968.

Pohl – A. Pohl, *Münzzeichen und Meisterzeichen auf ungarischen Münzen des Mittelalters 1300–1540*. Budapest 1982.

RIC – J. P. C. Kent: *The Roman Imperial Coinage, Vol. VIII: The Family of Constantine I, AD 337–364*. London 1981.

РИМ

Константин II (337–340)

397. Фолис, Солун

Попрсје Константина II са ловоровим венцем, у драперији и оклопу, окренуто надесно.

Два војника стоје; између њих два стега.

У одсечку:

Пр. 20; Оса 12; Пробушен.

Реф. RIC 184: 330–333.

Место налаза: сонда 3/85.

Констанс (337–350)

398. Фолис, Солун

Попрсје Констанса са дијадемом, у драперији и оклопу, окренуто надесно.

Владар стоји на галији окренут налево са лабарумом у левој руци и фениксом на глобу у десној. С његове леве стране седи Викторија. У одсечку:

Пр. 18; Оса 12;

Реф. RIC 119: 348–350.

Место налаза: сонда 4/82, слој изнад здравице (*хоризонти I*).

ВИЗАНТИЈА

Манојло I Комнин (1143–1180)

399. Аспрон трахеј номизма билон, Константинопољ

Богородица са нимбом седи на престолу, спреда; носи тунику и мафорион; држи медаљон са ликом Христа на грудима.

Манојло I стоји спреда, носи круну и хламиду; д. руком држи лабарум, л. глоб са патријархијским крстом. Две тачке на дршци лабарума.

Пр. 30; Оса 6;

Реф. Hendy 1969, Pl. 15.12; DOC 12f: с.1164–1167?

Место налаза: Богородичина црква, СИ угао спољне припрате; 1985.

400. Аспрон трахеј номизма билон, Константинопољ

Христ са нимбом, седи на престолу, спреда; носи тунику и химатион; л. руком држи Јеванђеље.

Манојло I, л. и Богородица са нимбом д., која крунише, стоје спреда; носе, цар круну и лорос, Богородица тунику и мафорион; д. руком цар, држи лабарум, л., глоб са крстом. На појасу , на оковратнику .

Пр. 26; Оса 6;

Реф. Hendy 1969, Pl. 16.6; DOC 13с: 1167–1183?

Место налаза: Богородичина црква, СИ угао спољне припрате; 1985.

401. Аспрон трахеј номизма билон, Константинопољ

Христ са нимбом, седи на престолу, спреда; носи тунику и химатион; л. руком држи Јеванђеље.

Манојло I, л. и Богородица са нимбом д., која крунише, стоје спреда; носе, цар круну и лорос, Богородица тунику и мафорион; д. руком цар, држи лабарум, л., глоб са крстом. На појасу , на лоросу , на оковратнику .

Пр. 30; Оса 6;

Реф. Hendy 1969, Pl. 16.6; DOC 13с: 1167–1183?

Место налаза: Богородичина црква, СИ угао спољне припрате; 1985.

402. Аспрон трахеј номизма билон, Константинопољ

Христ са нимбом, седи на престолу, спреда; носи тунику и химатион; л. руком држи Јеванђеље.

Манојло I, л. и Богородица са нимбом д., која крунише, стоје спреда; носе, цар круну и лорос, Богородица тунику и мафорион; д. руком цар, држи лабарум, л., глоб са крстом. На појасу , на лоросу , на оковратнику .

Пр. 29; Оса 6;

Реф. Hendy 1969, Pl. 16.6; DOC 13с: 1167–1183?

Место налаза: Богородичина црква, СИ угао спољне припрате; 1985.

403. Аспрон трахеј номизма билон, Константинопољ

Христ са нимбом, седи на престолу, спреда; носи тунику и химатион; л. руком држи Јеванђеље.

Манојло I, л. и Богородица са нимбом д., која крунише, стоје спреда; носе, цар круну и лорос, Богородица тунику и мафорион; д. руком цар, држи лабарум, л., глоб са крстом. На појасу , на лоросу , на оковратнику .

Пр. 28; Оса 6;

Реф. Hendy 1969, Pl. 16.6; DOC 13с: 1167–1183?

Место налаза: Богородичина црква, СИ угао спољне припрате; 1985.

404. Аспрон трахеј номизма билон, Константинопољ

Христ са нимбом, седи на престолу, спреда; носи тунику и химатион; л. руком држи Јеванђеље. У пољу .

Манојло I, л. и Богородица са нимбом д., која крунише, стоје спреда; носе, цар круну и лорос, Богородица тунику и мафорион; д. руком цар, држи лабарум, л., глоб са крстом. На појасу , на лоросу , на оковратнику .

583 Налазе новца са каталожским одредницама од 397 до 493 обрадио је др Вујадин Иванишевић, научни саветник Археолошког института. В.: прилог В. Иванишевића на стр. 378–380.

Пр. 30; Оса 6;
Реф. Hundy 1969, Pl. 16.6; DOC 13e: 1167–1183?
Место налаза: Богородичина црква, СИ угао спољне припрате; 1985.

405. Аспрон трахеј номизма билон, Константинопољ

Христ са нимбом, седи на престолу, спреда; носи тунику и химатион; л. руком држи Јеванђеље.

Манојло I, л. и Богородица са нимбом д., која крунише, стоје спреда; носе, цар круну и лорос, Богородица тунику и мафорион; д. руком цар, држи лабарум, л., глоб са крстом. На појасу , на лоросу .

Пр. 31; Оса 6;
Реф. Hundy 1969, Pl. 16.14–15; DOC 13i: 1167–1183?
Место налаза: Богородичина црква, СИ угао спољне припрате; 1985.

406. Аспрон трахеј номизма билон, Константинопољ

Христ са нимбом, седи на престолу, спреда; носи тунику и химатион; л. руком држи Јеванђеље.

Манојло I, л. и Богородица са нимбом д., која крунише, стоје спреда; носе, цар круну и лорос, Богородица тунику и мафорион; д. руком цар, држи лабарум, л., глоб са крстом. На појасу на оковратнику

Пр. 33; Оса 6;
Реф. Hundy 1969, Pl. 16.1–15, 17.1–4; DOC 13: 1167–1183?
Место налаза: Богородичина црква, СИ угао спољне припрате; 1985.

Андроник I Комнин (1183–1185)

407. Аспрон трахеј номизма билон, Константинопољ

Богородица са нимбом стоји на супеданеуму спреда; носи тунику и мафорион; држи медаљон са ликом Христа на грудима.

Андроник I, л. и Христ са нимбом д., који крунише, стоје спреда; носе, цар круну и лорос, Христ, тунику и химатион; држе, цар, д. руком, лабарум, л., глоб са крстом Христ, л., Јеванђеље. На лоросу

Пр. 30; Оса 6;
Реф. Hundy 1969, Pl. 18.13–14; DOC 3a: 1183–1185.
Место налаза: Богородичина црква, СИ угао спољне припрате; 1985.

Алексије III Анђео (1195–1203)

408. Аспрон трахеј номизма билон, Константинопољ

Попрсје Христа са нимбом спреда; носи тунику и химатион; л. руком држи свитак.

Алексије III, л. и Св. Константин са нимбом, д., стоје спреда; носе круну и лорос; д. руком, цар, л., светитељ, држе скиптар са лабарумом. На појасу

Пр. 26; Оса 6;
Реф. Hundy 1969, Pl. 22.8; DOC 3a: 1195–1197.
Место налаза: Грађевина VIII, сонда 3/2013, слој гари, кота 404,07 м (II хоризонт).

Латинска имитација, мали модул тип А (1204–?)

409. Билон трахеј, Неодређена ковница

Богородице са нимбом, седи на престолу са високим наслоном, спреда; носи тунику и мафорион; држи медаљон са ликом Христа на грудима.

Цар стоји спреда; носи круну и хламиду; д. руком држи лабарум, л. акакију.

Пр. 23; Оса 6;
Реф. Hundy 1969, Pl. 29.1–3; DOC 30: 1204–?
Место налаза: Грађевина X, просторија 1, сонда 8/87 (III хоризонт).

410. Византија (12–13. век), Аспрон трахеј номизма билон, Неодређена

Без отиска.

Без отиска.

Пр. 30; Оса –;

Реф. Hundy 1969 –; DOC –.

Место налаза: Грађевина X, просторија 1, сонда 1/2013, слој изнад здравице, кота 405,33 м (III хоризонт).

МЛЕТАЧКА РЕПУБЛИКА

Јакопо Тиетро (1229–1249)

411. Гросо, Венеција

Христ спреда, са нимбом, у туници и колобиону, седи на престолу. Десном руком благосиља, а у левој држи Јеванђеље.

Стојеће фигуре спреда Тиетрола, лево и св. Марка десно, који му предаје заставу. Краљ у левој руци држи свитак. Св. Марко са нимбом левом руком прихвата Јеванђеље.

Пр. 21; Оса 6;
Реф. Paradoroli 1.
Место налаза: Грађевина VII, просторија 1, ниво црвене запечене земље са гари, кота 401,94 м (II хоризонт).

Ранијеро Зено (1253–1268)

412. Гросо, Венеција

Христ спреда, са нимбом, у туници и колобиону, седи на престолу. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље.

Стојеће фигуре спреда Зена, лево и св. Марка десно, који му предаје заставу. Краљ у левој руци држи свитак. Св. Марко са нимбом левом руком прихвата јеванђеље.

Пр. 21; Оса 6;
Реф. Paradoroli 1.
Место налаза: сонда 3/87, средњовековни укоп.

**Марко Антонијо Ђустинијани (1684–1688)
и Франческо Моросини (1688–1694)**

413. Газета – 2 солда, Венеција

Криллати лав. У одсечку:

Пр. 30; Оса 3;
Реф. Paolucci 796.
Место налаза: сонда 11/84.

414. Газета – 2 солда, Венеција

Криллати лав. У одсечку:

Пр. 28; Оса 6; Пробушен.
Реф. Paolucci 796.
Место налаза: ?

СУЛТАНАТ РУМ

Гијат ал-Дин Кај Курав II (1237–1246), Дирхем, Сивас

415. Şir-i Hurşid tasviri. El-imam el-Mustansır billah emir'ül müminin. Лав корача на десно. Изнад сунце.

Es-sultan'ül azam Keyhüsrev bin

Keykubad duribe haza el-dirhem bi-Sivas fi sene 640.

Пр. 21; Оса 9;
Реф. Mitchiner 981: 1242.
Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, гроб бр. 10.
дубина -0,62 м од равни пода.

СРБИЈА

Стефан Урош II Милутин (1282–1321)

416. Динар, Неодређена

Христ спреда, са нимбом, у туници и колобиону, седи на престолу. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље.

Краљ Милутин, лево и св. Стефан, десно који му предаје заставу, стоје окренути лицем. Краљ у плашту, хаљини и са крстом на прсима, у левој руци држи акакију. Св. Стефан са нимбом и у далматичи левом руком прихвата јеванђеље.

Пр. 21; Оса 6;
Реф. Иванишевић 3.1.
Место налаза: Грађевина VII, простор испред трема према историји 1, првобитни ниво терена, ката 402,49 м.

Кнез Лазар (с. 1370–1389)

417. Динар, Неодређена

Христ спреда, са нимбом, у туници и колобиону, седи на престолу. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље.

Кнез Лазар са затвореном круном, у сакоу, манијаку и дијадими стоји окренут лицем. У десној руци држи скиптар са крстом, а у левој акакију.

Пр. 15; Оса 12;
Реф. Иванишевић 24.21.
Место налаза: Грађевина VII, просторија 1, слој гари над подом, ката 402,16 м.

Стефан Лазаревић (1389–1427)

418. Динар, Неодређена

Христ са нимбом, у туници и колобиону, стоји у мандорли окренут лицем. Десном руком благосиља, у левој држи јеванђеље.

Шлем са два говећа рога окренут налево.

Пр. -; Оса -; Фрагментован.
Реф. Иванишевић 42.39.
Место налаза: Грађевина IX, сонда 5/2013. укуп-јама, ката 405,09 м (III-b хоризонт).

УГАРСКА

Сигисмунд (1387–1437)

419. Денар, Смолник

Двоструки крст.

У пољу: Грб.
Пр. 9; Оса 9; Опсечен
Реф. Huszár 576: 1390–1427; Pohl 117–8: 1390–1427.
Место налаза: сонда 4/82 (III-b хоризонт).

420. Денар, Неодређена

Двоструки крст.

Грб.

Пр. 14; Оса 7;
Реф. Huszár 576: 1390–1427; Pohl 117-1: 1390–1427.
Место налаза: Грађевина XI, ката 403,71 м.

Матија Корвин (1458–1490)

421. Денар, Баја Маре

Грб.

Двоструки крст. У пољу:

Пр. 16; Оса 3;
Реф. Huszár 706: 1463; Pohl 206-8: 1463.
Место налаза: Богородичина црква, спољна припрата, гроб 7.

Матија II (1608–1619)

422. Денар, Кремниц

Грб. У пољу:
Богородица.

Пр. 15; Оса 6; Фрагментован.
Реф. Huszár 1140: 1614.
Место налаза: Грађевина Па, просторија 2, ниво пожара, ката 403,05 м.

423. Денар, Кремниц

Грб. У пољу:

Богородица.
Пр. 15; Оса 12; Фрагментован.
Реф. Huszár 114: 1614.
Место налаза: Грађевина II, кв. IV/2, дубина -0,80м.

424. Денар, Кремниц

Грб. У пољу:
Богородица.

Пр. -; Оса -; Фрагментован.
Реф. Huszár -; 1615.
Место налаза: Грађевина II, кв. Е, слој црне земље изнад шута, ката 405,77 м.

425. Денар, Кремниц

Грб. У пољу:
Богородица.

Пр.; Оса;
Реф. Huszár 1141a: 1619.
Место налаза: Грађевина II, кв. II/2, ката 402,27 м.

Фердинанд II (1619–1637)

426. Денар, Кремниц

Грб. Изнад: У пољу:
Богородица.

Пр. -; Оса -; Фрагментован.
Реф. Huszár -: 1627.
Место налаза: Грађевина I, кв. Г; слој црне земље, ката 405,77 м.

427. Денар, Кремниц

Грб. У пољу:
Богородица.

Пр. 15; Оса 3;
Реф. Huszár 1205: 1637.
Место налаза: Источни сектор. Северно од Параклиса Св. Димитрија. Насипни слој уз обимни зид. Ката 404,00 м.

Фердинанд III (1637–1657)

428. Денар, Кремниц

Грб. У пољу:
Богородица.

Пр. 15; Оса 5;
Реф. Huszár 1263: 1639.
Место налаза: Богородичина црква, сонда 4/85, насипни слој.

429. Денар, Кремниц

Грб. У пољу:
Богородица.

Пр. 15; Оса 12; Фрагментован.
Реф. Huszár 1263: 1650.

430. Угарска 16–17. век, Денар, Неодређена

Грб.
Богородица.
Пр.; Оса;
Реф. Huszár -.
Место налаза: Грађевина II, кв. II/3, слој светломрке земље са ломљеним каменом, ката 402,37 м.

АУСТРИЈА

Јосиф I (1705–1711)

431. 1 крајцер, Праг

IOSEPHUS·D·G·R·I·MPE·S·A· Попрсје цара Јосифа окренуто надесно
GER·HUN·BO·(G E)·HEMIÆ·REX 1708 Двоглави орао.
Пр. 21; Оса 12;
Реф. Huszár -.
Место налаза: Богородичина црква, сонда 4а/85, насип из јужне гробнице.

Јосиф II (1765–1790)

432. 10 крајцера, Кремниц

IOSEPH·II·DG·R·I·S·A·-GERM HV·BO·REX· Попрсје цара Јосифа окренуто надесно. Испод В.
ARCH·AVST·D·BVRG·-LOTH·M·D·NET·1788· Двоглави орао.
Доле 10.
Пр. 25; Оса 12;
Реф. Huszár 1887.
Место налаза: Богородичина црква, сонда 4а/85, насип из јужне гробнице.

Франц II (1792–1835)

433. 30 крајцер, Смолник

FRANZ·KAIS·V·OEST·KOEN·Z· HUNG·BOEH·GALIZ·U·LOD·

Попрсе цара Франца окренуто надесно. Доле: S
DREYSSIG·KREUTZER·ERBLAEND·ISCH·1807·WIENERST·
-BANCO ZETT·-THEILUNGS·MÜNZZ·30·K· Двоглави орао.

Пр. 38; Оса 12;

Реф. Huszár 2039.

Место налаза: Богородичина црква, сонда 4а/85, насип из јужне гробнице.

434. 3 крајцера, Смолник

FRANZ·KAIS·V·OEST·KÖN·Z· HU·BÖ·GAL·U·LO· Попрсе цара

Франца окренуто надесно. Доле: S
SCHEIDMÜNZE DER WIENER WAHRUNG 3/KREUTZER/1812

Пр. 33; Оса 12;

Реф. Huszár 2048.

Место налаза: Богородичина црква, насипни слој.

435. 3 крајцера, Смолник

FRANZ·KAIS·V·OEST·KÖN·Z· HU·BÖ·GAL·U·LO· Попрсе цара

Франца окренуто надесно. Доле: S
SCHEIDMÜNZE DER WIENER WAHRUNG [3/KREUTZER/
1812]

Пр. 33; Оса 12;

Реф. Huszár 2048.

Место налаза: Богородичина црква, насипни слој.

436. 3 крајцера, Кремниц

FRANZ·KAIS·V·OEST·KÖN·Z· HU·BÖ·GAL·U·LO· Попрсе цара

Франца окренуто надесно. Доле: B
SCHEIDMÜNZE DER WIENER WAHRUNG 3/[KREUTZER/
1812]

Пр. 33; Оса 12;

Реф. Huszár 2044.

Место налаза: Богородичина црква, јужна капела спољне припрате, насип из скривнице, дубина -0,80 м.

437. 1 крајцер, Неодређена

FRANZ·II·D·G·R·I·S·A·GE· HV·BO·REX·A·A· Попрсе цара Франца

окренуто надесно. Доле: ?

1/18-00 Двоглави орао.

Пр. 22; Оса 12;

Реф. Huszár 2027–2030.

Место налаза: Богородичина црква, сонда 4а/85, насип из јужне гробнице.

448. 1 крајцер, Беч

K·K·OESTERREICHISCHE SCHEIDMÜNZE· Грб.

EIN/KREUZER/1816/A

Пр. 27; Оса 12;

Реф. Huszár 2058 var.

Место налаза: Богородичина црква, сонда 4б/85, северна гробница, насип и садржај дрвеног ковчежића испод мермерне надгробне плоче.

439. 1/4 крајцера, Олмуц

K·K·OESTERREICHISCHE SCHEIDMÜNZE· Грб.

1/4/KREUZER/1816/O

Пр. 19; Оса 12; Пробушен.

Реф. Huszár 2071.

Место налаза: Северни сектор. Ров 9/1987, насипни слој, дубина -1,35–1,65 м.

ПОЉСКА

Сигисмунд I (1506–1548)

440. Полугрош, Неодређена

+REG(IS·POLO)NIE·1507 Круна са љиљанима.

MON(ETA SIG)ISMVND Једноглави орао са раширеним крилима приказан спреда са главом налево.

Пр.; Оса;

Место налаза: Грађевина Па, просторија 2, ниво пода – испод гари, кота 402,41 м.

Сигисмунд III (1587–1632)

441. 3 Гроша, Краков

SIGISM·III·D·G·REX·POL·MDL Попрсе краља Сигисмунда окренуто надесно.

·III·/GROS·ARGE/TRIP·REGN/ POLONI/16K08

Пр. 20; Оса 12; Пробушен.

Место налаза: Испред Параклиса Св. Димитрија, дубина -0,95 м.

Јован II Казимир (1648–1668)

442. Орг, Неодређена

IOAN·CASIM·DG·-REX·POLO·SUE· Попрсе краља Јована II Казимира окренуто надесно.

MONETA MOUA ARGE·REG·M·POLO·1653 Грб.

Пр. 32; Оса 12;

Место налаза: Богородичина црква, спољна припрата, сонда 3, насипни слој дубина -0,34 м.

НЕМАЧКА

Брандебург, Јохан фон Кустрин (1535–1571)

443. Грош, Неодређена

+IOHAN·DGMARBRANDEN·ET·STE Попрсе Јохана окренуто надесно

:GROSS·AR·ЮHANMARBRAND·1545 Једноглави орао са раширеним крилима приказан спреда са главом налево.

Пр.; Оса;

Место налаза: Грађевина II, кв. II/2, кота 402,18 м.

Бајерн, Курфурст Карл Алберт (1726–1742)

444. 3 гроша, Неодређена

CAR·ALB·H·I·B·C· Попрсе Карла Алберта окренуто надесно
GROSCHEN*·*LAND* 17(3)[..] Грб.

Пр. 19; Оса 12; Пробушен.

Место налаза: Богородичина црква, јужна гробница – проширење, насип из гроба.

ФРАНЦУСКА

Луј XIV (1643–1715), 1/12 екиа, Руан

445. ·LVDXIII·DG·FR·ETI·AVREX Попрсе краља Луја окренуто надесно.

SITIOMEIDOMINI·B·BENEDICTVM·1664 Грб.

Пр. 22; Оса 6;

Место налаза: Грађевина VIII, сонда 3/2013, слој малтерног шута, кота 404,38 м.

ДУБРОВАЧКА РЕПУБЛИКА

446. Динарић, Дубровник

·SALVS·TVTA· Христ у мандорли од звезда.

S·BLASIVS·RAGVSI· Св. Блаж. У пољу: [16]- 85

Пр. 19; Оса 6;

Место налаза: Богородичина црква, сонда 4а/85 из насипа у јужној гробници.

447. Динар, Дубровник

IC·XP Христ у мандорли.

S·BLASIVS·RAGVSI· Св. Блаж.

Пр. 18; Оса 10; Пробушен.

Место налаза: Богородичина црква, сонда 4а/85 из насипа у јужној гробници.

ОСМАНСКО ЦАРСТВО

Мехмед II (1441–1448; 1451–1481)

448. Акча, Едирне

Mehmed bin Murad han azze nasrühü [855]

Hullide mülkünü duribe Edirne

Пр. 12; Оса 6;

Реф. Pere - .

Место налаза: Грађевина X, просторија 2. У оштећењу унутрашњег лица бедема.

Селим II (1566–1574)

449. Акча, Сидрекипси (?)

Sultan Selim bin Sülezman han

Azze nasrühü duribe Sidrekipsi (?) sene [974]

Пр. 12; Оса 9; Пробушен.

Реф. Pere 253 в.

Место налаза: Грађевина I, из одбачене земље, вероватно кв. H, слој шута изнад пода.

Ахмед III – Махмуд II (1703–1839)

450. Пара, Костантиније

Тугра

Duribe fi Kostantiniye sene ....

Пр. 16; Оса -; Пробушен.

Реф. Pere - .

Место налаза: Ров 1/1987. Квадрат I. Дубина -0,50м.

451. Пара

Тугра

Duribe fi ... sene ....

Пр. 15; Оса -;

Реф. Pere - .

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

452. Пара

Тугра

Duribe fi ... sene ....

Пр. 15; Оса -; Пробушен.

Реф. Pere - .

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

453. Пара

Тугра

Duribe fi ... sene ....

Пр. 15; Оса -; Пробушен.

Реф. Pere - .

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

454. Пара

Тугра

Duribe fi ... sene ....

Пр. 15; Оса -; Пробушен.

Реф. Pere - .

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

455. Пара

Тугра

Duribe fi ... sene ....

Пр. 15; Оса -; Фрагментован.

Реф. Pere - .

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

456. Пара

Тугра

Duribe fi ... sene ....

Пр. 15; Оса -; Фрагментован.

Реф. Pere - .

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

457. Пара

Тугра

Duribe fi ... sene ....

Пр. 15; Оса -;

Реф. Pere - .

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

458. Пара

Тугра

Duribe fi ... sene ....

Пр. 15; Оса -;

Реф. Pere - .

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

459. Пара

Тугра

Duribe fi ... sene ....

Пр. 15; Оса -; Пробушен.

Реф. Pere - .

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

460. Пара

Тугра

Duribe fi ... sene ....

Пр. 15; Оса -; Пробушен. Фрагментован.

Реф. Pere - .

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

461. Пара, Египат

Тугра

Duribe fi Misir sene ....

Пр. 15; Оса 9; Пробушен.

Реф. Pere - .

Место налаза: Богородичина црква, унутрашња припрата, сонда 2а, насип из гробнице.

462. Пара, Египат

Тугра

Duribe fi Misir sene ....

Пр. 14; Оса -; Пробушен.

Реф. Pere - .

Место налаза: Богородичина црква.

463. Акча

Тугра

Duribe fi ... sene ....

Пр. 13; Оса -; Пробушен.

Реф. Pere - .

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

464. Акча

Тугра

Duribe fi ... sene ....

Пр. 13; Оса -; Пробушен.

Реф. Pere - .

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

465. Акча

Тугра

Duribe fi ... sene ....

Пр. 13; Оса -; Пробушен.

Реф. Pere - .

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

466. Акча

Тугра

Duribe fi ... sene ....

Пр. 13; Оса -; Фрагментован.

Реф. Pere - .

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

467. Акча

Тугра

Duribe fi ... sene ....

Пр. 13; Оса -; Фрагментован.

Реф. Pere - .

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

468. Акча

Тугра

Duribe fi ... sene ....

Пр. 13; Оса -; Пробушен.

Реф. Pere - .

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

469. Акча

Тугра

Duribe fi ... sene ....

Пр. 13; Оса -; Пробушен.

Реф. Pere - .

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

Ахмед III – Абдулхамид I (1703–1789)

470. Пара, Костантиније

Тугра

Duribe fi Kostantiniye sene 11..

Пр. 15; Оса 3; Пробушен.

Реф. Pere - .

Место налаза: Богородичина црква, унутрашња припрата, сонда 2а, насип из гроба 4, дубина -30 м.

471. Пара, Египат

Тугра

Duribe fi Misir sene 11..

Пр. 14; Оса 6;

Реф. Pere - .

Место налаза: између сонди 1/82 и 4/82, из одбачене земље.

Махмуд I (1730–1754)

472. Пара, Египат

Тугра.

Duribe fi Misir sene 1143

Пр. 16; Оса 11; Пробушен.

Реф. Pere 580.

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

473. Пара

Тугра.

(Duribe fi .....)

Пр.; Оса;

Реф. Pere 580.

Место налаза: Грађевина IV, кв. III/1, насипни слој мрке земље са шутом, ката 403,14 м.

Мустафа III (1757–1774)

474. Пара, Египат

Тугра

7 Duribe fi Misir sene 1171

Пр. 14; Оса 12; Пробушен.

Реф. Pere 643: 1764

Место налаза: Богородичина црква, сонда 4а, испод плоче 36с.

475. Пара, Египат

Тугра

Duribe fi Misir sene 1171

Пр. 15; Оса 9; Пробушен.

Реф. Pere 644.

Место налаза: Богородичина црква, унутрашња припрата, сонда 2b, насип из гробнице.

476. Пара, Египат

Тугра

Duribe fi Misir sene 1171

Пр. 15; Оса 12; Пробушен.

Реф. Pere 644.

Место налаза: некропола уз Цркву Св. Николе, гроб 3.

477. Пара, Египат

Тугра

Duribe fi Misir sene 1171

Пр. 15; Оса 6; Пробушен.

Реф. Pere 644.

Место налаза: Богородичина црква, јужна капела спољне припрате, из насипа у скривници, дубина -0,90 м.

478. Пара, Египат

Тугра

Duribe fi Misir sene 1203

Пр. 15; Оса 6; Пробушен.

Реф. Pere 717.

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

Абдулхамид I (1774–1789)

479. Пара, Египат

Тугра

Duribe fi Misir sene 1187

Пр. 15; Оса -; Пробушен.

Реф. Pere 683.

Место налаза: Богородичина црква, унутрашња припрата, сонда 2b, насип из гробнице.

480. Пара, Египат

Тугра

Duribe fi Misir sene 1187

Пр. 15; Оса 12;

Реф. Pere 683.

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

Селим III (1789–1807)

481. Пара, Египат

Тугра

(?) Duribe fi Misir sene 1203

Пр. 15; Оса 12; Пробушен.

Реф. Pere 717 .

Место налаза: Богородичина црква, јужна капела спољне припрате, из насипа у скривници, дубина -0,20м.

Селим III или Махмуд II (1789–1839)

482. Пара, Египат

Тугра

Duribe fi Misir sene ...3

Пр. 16; Оса 12; Пробушен.

Реф. Pere -.

Место налаза: Богородичина црква, сонда 4б, насип, садржај дрвеног ковчежића испод мермерне надгробне плоче.

Махмуд II (1808–1839)

483. Туграли чејрек, Египат

Тугра

15 Duribe fi Misir 1223

Пр. 13; Оса 2;

Реф. Пере 783: 1822.

Место налаза: Богородичина црква, северна капела спољне припрате, I откопни слој.

484. 20 пара, Костантиније

Тугра.

27 Duribe fi Kostantiniye 1223

Пр. 21; Оса 12;

Реф. Pere 827: 1834.

Место налаза: Северни део порте, кв. II/6, насип мрке растресите земље са доста шута, кота 404,92 м.

485. 10 пара, Костантиније

Тугра.

29 Duribe fi Kostantiniye 1223

Пр.; Оса;

Реф. Pere 829: 1836.

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

486. 10 пара, Костантиније

Тугра.

31 Duribe fi Kostantiniye 1223

Пр.; Оса;

Реф. Pere 829: 1838.

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

487. 5 Пара, Египат

Тугра

? Duribe fi Misir 1223

Пр. 15; Оса 6; Пробушен. Фрагментован.

Реф. Pere 843.

Место налаза: Богородичина црква, сонда 2. при скидању плоча 13 и 14 на подлози малтера.

488. Пара, Египат

Тугра

Duribe fi Misir sene 1223

Пр. 13; Оса -;

Реф. Pere 844.

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

489. Пара, Египат

Тугра

Duribe fi Misir sene 1223

Пр. 12; Оса -;

Реф. Pere 844.

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

490. Пара, Египат

Тугра

Duribe fi Misir sene 1223

Пр. 14; Оса -; Пробушен.

Реф. Pere 844.

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.

491. Акча, Египат

Тугра

Duribe fi Misir sene 1223

Пр. 12; Оса -;

Реф. Pere 845.

Место налаза: Богородичина црква, западни травеј, насип из јужне гробнице.